

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 18 december 2023

Mål nr

ÖP 1730-23

PARTER

Klagande

Bygg- och miljönämnden i Norrtälje kommun,
Box 808
761 28 Norrtälje

Motparter

- WdJ
- PE

SAKEN

Avvisande av överklagande

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts, Mark- och miljööverdomstolen, beslut 2023-02-24 i mål
P 13017-22

Dok.Id 274942

HÖGSTA DOMSTOLEN	Postadress	Telefon 08-561 666 00	Expeditionstid
Riddarhustorget 8	Box 2066	Telefax -	08:00–12:00
	103 12 Stockholm	E-post:	13:15–16:00
		hogsta.domstolen@dom.se	
		www.hogstodomstolen.se	

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen undanröjer Mark- och miljööverdomstolens beslut och återförvisar målet dit för fortsatt handläggning.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Bygg- och miljönämnden i Norrtälje kommun har yrkat att Högsta domstolen ska upphäva Mark- och miljööverdomstolens beslut att avvisa nämndens överklagande.

WdJ och PE har, som de får förstås, motsatt sig att Mark- och miljööverdomstolens beslut ändras.

SKÄL

Bakgrund

1. Bygg- och miljönämnden i Norrtälje kommun beviljade bygglov för nybyggnad av fem parhus, lanthandel samt stall på en fastighet. Beslutet överklagades av WdJ och PE, som var berörda i egenskap av närboende. Nämnden avvisade överklagandet på den grunden att det inte hade kommit in i rätt tid.
2. WdJ och PE överklagade nämndens avvisningsbeslut till Länsstyrelsen i Stockholms län, som avslog överklagandet.
3. Efter att länsstyrelsens beslut överklagats till mark- och miljödomstolen undanröjde domstolen nämndens avvisningsbeslut och återförvisade målet till nämnden för fortsatt handläggning. Enligt mark- och miljödomstolen hade delgivningen av beslutet om bygglov inte skett på föreskrivet sätt och nämnden hade därför haft fel utgångspunkt för beräkning av överklagandefristen.

4. Nämnden överklagade mark- och miljödomstolens dom och yrkade att Mark- och miljööverdomstolen skulle fastställa nämndens beslut om avvisning. Mark- och miljööverdomstolen har ansett att nämnden inte har klagorätt och har därför avvisat nämndens överklagande.

Frågan i Högsta domstolen

5. Frågan i Högsta domstolen är om bygg- och miljönämnden har rätt att överklaga mark- och miljödomstolens dom om undanröjande av nämndens avvisningsbeslut.

Rättsliga utgångspunkter

6. Ett beslut från en kommunal byggnadsnämnd i fråga om bygglov kan överklagas till länsstyrelsen, vars beslut i sin tur kan överklagas till mark- och miljödomstol (se 13 kap. 3 och 6 §§ plan- och bygglagen, 2010:900). Där tillämpas lagen (1996:242) om domstolsärenden (se 5 kap. 1 § lagen, 2010:921, om mark- och miljödomstolar).

7. Enligt 36 § ärendelagen får ett beslut överklagas av den som beslutet rör, om det har gått honom eller henne emot. Det innebär att två krav ställs upp för klagorätt, dels att beslutet ska röra den som överklagar, dels att beslutet är av sådant slag att det kan anses ha gått den klagande emot. När det gäller det förstnämnda kravet anses att ett beslut i ett mål regelmässigt rör den som är part i målet.

8. Ett beslut genom vilket en domstol återförvisar ett ärende till en lägre instans får överklagas, om beslutet innefattar ett avgörande av någon fråga som inverkar på ärendets utgång (se 37 § andra stycket ärendelagen). Så är i regel fallet om det i beslutet har getts anvisningar om hur underinstansen ska besluta efter att ärendet tagits upp till förnyad handläggning.

9. Om en enskild har överklagat ett beslut av en byggnadsnämnd är huvudregeln att nämnden är motpart i domstolen (se 5 kap. 2 § första stycket lagen om mark- och miljödomstolar). Byggnadsnämnden blir därmed part och med denna ställning följer en rätt att överklaga ett beslut av domstolen om beslutet har gått nämnden emot.

10. Kravet att beslutet ska ha gått den klagande emot tar sikte på det överklagade beslutets karaktär och verkan. För en byggnadsnämnd som blivit part får en dom eller ett beslut som innebär att nämndens beslut ändras, typiskt sett, anses gå nämnden emot (jfr RÅ 1999 not 17 och RÅ 2010 not 82). Detsamma gäller om nämndens beslut har undanröjts och ärendet återförvisats dit, när ett sådant beslut är överklagbart (se p. 8).

11. Det sagda ligger i linje med tillämpningen av 7 a § första stycket och 33 § andra stycket förvaltningsprocesslagen (1971:291), som innehåller bestämmelser vilka motsvarar 5 kap. 2 § första stycket lagen om mark- och miljödomstolar och 36 § ärendelagen (jfr Ulrik von Essen, Förvaltningsprocesslagen m.m. – En kommentar, 8 uppl. 2023, s. 422).

Bedömningen i detta fall

12. Mark- och miljödomstolen har återförvisat målet till Bygg- och miljönämnden i Norrtälje kommun för ny rättidsprövning med motiveringen att förenklad delgivning inte har skett på föreskrivet sätt och att det därför var felaktigt av nämnden att beräkna överklagandetiden på det sätt som skett. Domen får därför anses innefatta ett sådant avgörande som inverkar på målets utgång och som medför att den får överklagas.

13. Nämnden var berörd av mark- och miljödomstolens dom i egenskap av part. Eftersom domstolen undanröjde nämndens avvisningsbeslut på i punkt 12 angivna skäl har domen gått nämnden emot. Nämnden har således haft rätt att överklaga mark- och miljödomstolens dom.

14. Mark- och miljööverdomstolens beslut ska därför upphävas och målet återförvisas dit för fortsatt handläggning.

I avgörandet har deltagit justitieråden Dag Mattsson (skiljaktig),
Inga-Lill Askersjö, Malin Bonthron, Johan Danelius (referent, skiljaktig)
och Jonas Malmberg
Föredragande har varit justitiesekreteraren Heléne Åberg Benalal

SKILJAKTIG MENING

Justitieråden Dag Mattsson och Johan Danelius, referent, är skiljaktiga och vill avslå överklagandet. De anser att avgörandet ska ha följande lydelse från och med punkten 7.

7. En dom genom vilken en mark- och miljödomstol återförvisar ett mål till en lägre instans får överklagas, om domen innefattar ett avgörande av någon fråga som inverkar på målets utgång (se 37 § andra stycket ärendelagen). Så är i regel fallet om det i domen har getts anvisningar om hur underinstansen ska besluta efter att målet tagits upp till förnyad handläggning.

8. Det finns inte några särskilda bestämmelser om vem som får överklaga en dom av angivet slag. Det innebär att den allmänna bestämmelsen om klagorätt i 36 § ärendelagen blir tillämplig. Där anges att ett beslut får överklagas av den som beslutet rör, om det har gått honom eller henne emot. Bestämmelsen ger uttryck för tanken att var och en som har ett berättigat klagointresse bör ha klagorätt men inte någon annan.

9. När en enskild har överklagat ett beslut om bygglov från en kommunal byggnadsnämnd är huvudregeln att nämnden är motpart i domstolen (se 5 kap. 2 § första stycket lagen om mark- och miljödomstolar). I de fallen får en dom i målet regelmässigt anses röra nämnden i den mening som avses i 36 § ärendelagen.

10. När det sedan gäller om domen också ska anses ha gått nämnden emot enligt samma bestämmelse måste det göras en bedömning i det enskilda fallet. Det avgörande för den bedömningen bör vara i vilken utsträckning domen berör sådana allmänna intressen som nämnden har att företräda enligt plan- och bygglagen, dvs. främst intresset av att fastställda planer och tillämpliga regler för byggande efterlevs. Att nämnden är part i målet och att domstolen

har ändrat eller upphävt nämndens beslut är alltså inte tillräckligt för att grunda en klagorätt.

Bedömningen i detta fall

11. Mark- och miljödomstolens ställningstagande i frågan huruvida överklagandet av nämndens bygglovsbeslut gjordes i rätt tid berör inte något sådant allmänt intresse som nämnden har att företräda. Domstolens ställningstagande kan därför inte anses ha gått nämnden emot. Det innebär att nämnden, trots att den var part i målet, inte har haft rätt att överklaga mark- och miljödomstolens dom.

12. Nämndens överklagande av Mark- och miljööverdomstolens beslut ska således avslås.
